

www.e-rara.ch

**Theophylacti archiepiscopi Bulgariae, in quatuor evangelia ennarationes,
denuo recognitae**

Theophylactus de Achrida

[Basel], anno 1525

Zentralbibliothek Zürich

Shelf Mark: B 82 | G

Persistent Link: <http://dx.doi.org/10.3931/e-rara-23526>

Caput XVI.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

Arimathæus. possumus augmentum: Arimathæus uero, tollens hoc. Concedat autem deus, ut etiam nos sicut Ioseph ille fiamus semper aucti, & adijcientes in cursu uirtutis, ac tollētes hoc, id est bonum; accipiamus uero corpus Iesu per communionem, & collocemus in monumento exciso ex petra, hoc est in anima memori, quæ deum non obliuiscatur. Sit autem anima illa ex petra excisa, hoc est à Christo, qui est petra, in qua consistere poterimus. Inuoluatur uero in sindone, hoc est, in corpore mundo suscipiatur. Nam sindon animæ est corpus quasi uestis. Oportet igitur non solum in anima pura suscipere diuinum corpus domini, sed & in corpore puro. Cohibendum est autem & illud, non explanandum. Mysterium enim in cōtracto est, & occultum, & non cuius aperiendum.

C A P V T X V I.

» **T** quum præterisset sabbatum, Maria Magdalene, & Maria Iacobi, & Salome emerunt aromata, ut uenirent & ungerent eum. Et summo diluculo diei primi sabbatorum ueniunt ad monumentum, exorto sole, dicebantque inter sese: Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti? Et quum respexissent, uident lapidem esse reuolutum; nam erat magnus ualde. Et ingressæ in monumentum, uiderunt adolescentem sedentem à dextris, amictum stola candida, & expauerunt. At ille dicit eis: Ne expauescatis: Iesum quæritis Nazarenum, qui fuit crucifixus; surrexit, non est hic; ecce locus ubi posuerant illum. Sed abite, dicite discipulis eius & Petro, quod ille præcedit uos in Galilæam: illic eum uidebitis, sicut dixit uobis. Et abeuntes cito fugerunt à monumento. Habebat enim illas tremor & stupor, neque cuiquam quicquam dicebant, timebant enim. Nihil magnum neque dignum deitate Iesu sapientes mulieres illæ, assident sepulchro, & unguenta emunt, ut secundum consuetudinem ungant corpus, ut fragrans maneat, & ne quid foetidum ex corruptione oriatur; & ut unguenta & alia quæ uirtutem siccandi habent, humoremque corporis absorbent, incorruptum illud seruent. Et talia quidem sentiebant mulieres. Et ualde mane, id Matthæus uesperam sabbatorum, & Lucas profundum diluculum dicit. Vnus autem sabbatorum, hoc est primæ ex diebus hebdomadis. Sabbata enim dies hebdomadæ nominabant, unam autem primam. Surrexerunt & ueniunt ad monumentum, & disceptabant: quis reuoluet nobis lapidem? quumque illæ cogitarent, angelus reuoluit lapidem non sentientibus mulieribus. Id quod & Matthæus dicit, quod quum irent mulieres, angelus reuoluerit lapidem. Hoc autem Marcus siluit, quod Matthæus dixisset à quo reuolutus esset lapis. Quod autem Matthæus dicit, angelum sedere super lapidem, Marcus uero, postquam ingressæ sunt in monumentum, uidisse ipsum mulieres intrò sedere: non est mirandum. Potest enim fieri, quod quem uiderunt foris sedere, sicut Matthæus dicit, super lapidem, illum iterum uiderint intus in monumento, qui præuenerit mulieres, & ingressus sit. Quidam autem dicunt, quod aliæ quidam fuerint mulieres, quæ apud Matthæum, aliæ autem quæ apud Marcum, Magdalena uero omnium comes fuerit, nimirum quod alacris esset, flagransque, ac officiosa. Dixit igitur mulieribus, ille qui apparuerat: Ne expauescatis. Principio à metu liberat, deinde bonum illud de resurrectione nuncium affert. Crucifixum autem ipsum nominat. Non enim pudet crucis, quæ salus est hominum, & bonorum caput. Surrexit. Vnde manifestum: Non est enim hic. Et uultis fide confirmari: Ecce locus ubi posuerunt illum. Ad hoc enim & lapidem reuoluerat, ut ostenderet locum. Sed ite, dicite discipulis & Petro, Petrum ab alijs discipulis ut præcipuum segregat, ac ob excellentiam nominat illum præ alijs, uel quia negauerat Petrus; si uenissent mulieres & dixissent, quod præceptum esset eis, ut annuntiarent discipulis, dixisset Petrus: Ego negaui eum, iam non sum illius discipulus: abiecit igitur me, abominatus est me. Illius igitur gratia apponit, & Petro: ut ne offendatur Petrus, quod ipse non meruerit uerbum, utpote qui negarit; & propterea indignus qui alijs discipulis cōnumeretur. Porro in Galilæam illos mittit, eripiens à tumultu & metu Iudæorum. Inuaserat autem mulieres tremor ac ecstasis, hoc est stupor, & in spectaculo angeli, & in horrore resurrectionis. Et propterea nulli quicquam dixerunt. Timebant enim

D
Matth. 28.
Lucæ. 24.

Et Petro, cur additum.

A enim, & oblitæ erant omnium quæ audierant.

» Quum surrexisset autem Iesus, mane prima sabbati, apparuit primū Mariæ Magda-
 » lene, e qua eiecerat septem dæmonia. Illa profecta renunciauit his, qui cum illo fuerant
 » lugentibus ac flentibus. Et illi quum audissent quod uiueret, ac uisus esset ab illa, non
 » crediderunt. Post hæc autem duobus ex ipsis ambulatibus, apparuit in alia forma,
 » euntibus rus. Et illi abierunt, ac renunciauerunt reliquis: nec his illi crediderunt.]

Quum surrexisset Iesus, hoc loco p̄ctum pone. Mane prima sabbati, apparuit Mariæ
 Magdalene. Non enim surrexit mane. Quis enim uidit quando surrexit? sed apparuit
 mane dominica die, quæ est prima sabbati, hoc est hebdomadis, quam supra uocauit
 unam sabbatorum. Mariæ Magdalene à qua eiecerat septem dæmonia, hoc est multa.

Solet enim scriptura septenarium numerum pro multitudine accipere: ut, quod steri- *Septenarius*
 lis peperit septem: uel septem dæmonia, quæ contraria sunt septem spiritibus uirtutis: *numerus in*
 ut spiritus præsumptionis, hoc est, abiecti timoris: spiritus stulticiæ, hoc est, sine intel- *scriptura.*
 lectu: spiritus ruditatis, spiritus mendaciæ, & alij quotquot sunt cōtrarij donis spiritus.
 Post hæc autem duobus ex illis apparuit, quum ambularent, in alia forma: de quibus
 etiam Lucas dicit, & illi annunciauerunt alijs. Et neq; illis crediderunt. Et quomodo igitur
 Lucas dicit, quod reuersi inuenerunt congregatos undecim dicentes, quod surrexe-
 rit dominus: & Marcus hic dicit, quod neq; his qui ex rure uenerunt credere? Dici-
 mus igitur, quod annunciauerunt reliquis: non de undecim loquitur apostolis, sed de
 quibusdam alijs. Illos enim hic reliquos uocat, quia undecim uiderant illum in ipso die,
 quando & hi qui ex rure reuersi, inuenerunt illos, dicentes: Resurrexit dominus.

» Postea discumbentibus illis undecim apparuit, & exprobrauit illis incredulitatem
 » suam, & cordis duritiam, quod ijs qui se uidissent resurrexisse, non credidissent. Et dice-
 » bat eis: Ite in mundum uniuersum, & prædicate euangelium omni creaturæ. Qui cre-
 » diderit & baptizatus fuerit, saluus erit: qui uero non crediderit, condemnabitur. Por-
 » rò signa eos qui crediderint, hæc subsequuntur: Per nomen meum dæmonia eiicient,
 » linguis loquentur nouis: serpentes tollent: & si quid letale biberint, non nocebit eis: su-
 » per ægrotos manus imponent, & bene se habebunt. Itaq; dominus quidem postquam
 » loquutus fuisset eis, receptus est in cœlū, & consedit à dextris dei. Illi uero egressi, præ-
 » dicauerunt undiq; domino cooperante, & sermonem cōfirmante per signa subsequen-
 » tia.] Vide mandatū domini. Prædicate omni creaturæ. Non dixit, prædicate his qui
 » obtemperant, sed omni creaturæ, siue recipiant, siue non. Qui crediderit, Et non suffi-
 » cit hoc: sed, & baptizatus fuerit. Nam qui crediderit, & baptizatus non fuerit, sed ad-
 » huc est catechumenus, non iam saluatus est. Signa uero quæ sequuntur credentes, di- *Signa creden-*
 » cit dæmonia eiicere, linguis loqui nouis, serpentes tollere, hoc est abolere serpentes, si- *tes subsequētia*

» ue sensibiles, siue spirituales: sicut etiam dixit. Super serpentes & scorpiones calcate, ma- *Act. 28.*
 » nifeste de spiritualibus intelligens. Potest item & sic intelligi: Serpentes tollent, Sicut
 » Paulus uiperam in manu sua sustulit, nihil ab illa offensus. Etiam si mortale quiddam bi-
 » berint, non nocebit eis. Sæpe autē hæc facta sunt, ut in historijs inuenimus. Multi enim
 » & uenenum bibentes, per signaculum crucis illæsi conseruati sunt. Hæc autem quum
 » dixisset, assumptus est, & sedit à dextris dei. Illi autem prædicauerunt ubiq; domino (in-
 » quit) cooperante, & sermonem confirmante per sequentia signa. Vides ubique nostra
 » primum, deinde dei adiutorium. Quum enim nos operamur, & principiū dederimus,
 » dominus cooperatur. Ita si nos non dederimus occasionem, non cooperatur. Consyde- *Et misericor-*
 » ra autem & hoc, quia post sermonem opera, & sermo per opera confirmatur: sicut & *dia domini*
 » in apostolis, sermonem confirmabant opera quæ subsequebantur, ac signa. Fiat ô *preuenit nos,*

sermo Christi, ut perfecti sistamur apud te, qui cooperaris nobis in sermo-
 nibus & operibus, quoniam te decet & per sermones, & per
 opera, gloria. Amen.

ENARRATIONIS THEOPHYLACTI BVLGARIAE
 ARCHIEPISCOPI IN MARCVM FINIS.